

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อกำเนิดของครัวเรือนในภาคเหนือของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนให้มีการก่อกำเนิด โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนซึ่งรวบรวมจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2547 จำนวน 8,045 ตัวอย่าง แล้วนำไปประมาณสมการการตัดสินใจก่อกำเนิดและสมการมูลค่าหนี้ โดยใช้แบบจำลองโพรบิต (Probit Model) และสมการเชิงเส้น (Multiple Linear Regression) ตามลำดับ โดยการรายงานผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ลักษณะข้อมูลทั่วไปของครัวเรือน ผลการศึกษาปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจก่อกำเนิด และผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าหนี้ของครัวเรือนในภาคเหนือ

4.1 ข้อมูลทั่วไป

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนซึ่งพิจารณาจากสถานะหนี้สิน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก เป็นกลุ่มครัวเรือนที่มีหนี้สิน จำนวน 5,214 ครัวเรือน และกลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มครัวเรือนไม่มีหนี้สิน จำนวน 2,831 ครัวเรือน ดังนี้

4.1.1 อายุของหัวหน้าครัวเรือน

หัวหน้าครัวเรือนในการศึกษาคั้งนี้มีอายุเฉลี่ย 54.45 ปี โดยในกลุ่มครัวเรือนที่มีหนี้สินหัวหน้าครัวเรือนจะมีอายุเฉลี่ย 49.58 ปี ส่วนกลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สินหัวหน้าครัวเรือนจะมีอายุเฉลี่ย 54.89 ปี เมื่อเปรียบเทียบอายุเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือนในกลุ่มที่มีหนี้สินและไม่มีหนี้สินพบว่า หัวหน้าครัวเรือนของกลุ่มที่ไม่มีหนี้สินจะมีอายุเฉลี่ยสูงกว่าหัวหน้าครัวเรือนของกลุ่มที่มีหนี้สินเล็กน้อย (ตารางที่ 4.1)

4.1.2 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่พึ่งพิง

ด้านของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่พึ่งพิงพบว่า ครัวเรือนในการศึกษาคั้งนี้มีสมาชิกในครัวเรือนที่พึ่งพิงเฉลี่ย 1.02 คน โดยในกลุ่มครัวเรือนที่มีหนี้สินพบว่ามีจำนวนสมาชิกที่พึ่งพิงเฉลี่ย 1.13 คน โดยสูงกว่ากลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สิน ซึ่งมีจำนวนสมาชิกที่พึ่งพิงเฉลี่ย 0.82 คน ส่วนหนึ่งเป็นผลจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกที่พึ่งพิงมากต้องรับภาระต่าง ๆ เช่น

ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดู ค่าการศึกษา และด้านอื่น ๆ ส่งผลให้รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย จึงต้องกู้ยืมมาใช้จ่าย (ตารางที่ 4.1)

4.1.3 มูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยของครัวเรือน

ในด้านมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยของครัวเรือนพบว่ามียุทธค่า 8,642.08 บาท โดยในกลุ่มครัวเรือนที่มีหนี้สินมียุทธค่าทรัพย์สินเฉลี่ย 9,754.74 บาท สูงกว่าครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สินซึ่งมียุทธค่าทรัพย์สินเฉลี่ย 6,592.83 บาท เป็นไปได้ว่าครัวเรือนมีหนี้สินเนื่องจากการก่อหนี้ในการซื้อสินค้าคงทนถาวร ซึ่งเปลี่ยนไปอยู่ในรูปทรัพย์สินของครัวเรือน (ตารางที่ 4.1)

4.1.4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน

ครัวเรือนที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนจำนวน 13,091.57 บาท โดยในกลุ่มครัวเรือนที่มีหนี้สินจะมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 14,026.12 บาท สูงกว่าครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สิน ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 11,370.35 บาท กล่าวคือ เมื่อครัวเรือนมีรายได้สูงขึ้น ทำให้มีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินกู้และมีความเชื่อมั่นในศักยภาพในการชำระหนี้ได้ จึงทำให้ครัวเรือนมีหนี้สินมากขึ้น (ตารางที่ 4.1)

4.1.5 เพศของหัวหน้าครัวเรือน

จากการศึกษาพบว่าหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 67.89 และเพศหญิงร้อยละ 32.11 ส่วนหนึ่งเป็นไปตามลักษณะของสังคมไทยที่ส่วนใหญ่เพศชายเป็นผู้นำครอบครัว และเมื่อเปรียบเทียบกลุ่มที่มีหนี้สินและไม่มีหนี้สินพบว่า กลุ่มที่มีหนี้สินมีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชายร้อยละ 72.08 ในขณะที่กลุ่มที่ไม่มีหนี้สินมีหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชายร้อยละ 60.19 ซึ่งจากการเปรียบเทียบจะพบว่าสัดส่วนของหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชายและมีหนี้สินมีสัดส่วนสูงกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชายและไม่มีหนี้สินเล็กน้อย (ตารางที่ 4.1)

4.1.6 สถานภาพการสมรสของหัวหน้าครัวเรือน

หัวหน้าครัวเรือนที่ทำการศึกษาคั้งนี้ส่วนใหญ่สมรสแล้วร้อยละ 70.53 รองลงมา เป็นหม้าย ร้อยละ 17.30 เป็นโสดร้อยละ 7.18 หย่าร้างร้อยละ 2.59 และแยกกันอยู่ร้อยละ 2.40 ตามลำดับ เมื่อพิจารณากลุ่มครัวเรือนที่มีหนี้สินพบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่สมรสแล้ว ร้อยละ 77.64 รองลงมา เป็นหม้าย ร้อยละ 12.89 เป็นโสดร้อยละ 4.87 หย่าร้างร้อยละ 2.61 และแยกกันอยู่ ร้อยละ 1.99 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สินพบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่สมรสแล้ว ร้อยละ 57.44 รองลงมา เป็นหม้าย ร้อยละ 25.44 เป็นโสดร้อยละ 11.44 แยกกันอยู่ร้อยละ 3.14 และหย่าร้างร้อยละ 2.54 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.1)

4.1.7 ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน

จากครัวเรือนที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้พบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 61.68 รองลงมา คือ ระดับมหาวิทยาลัย ร้อยละ 15.15 ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 12.78 และไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 10.39 ตามลำดับ เมื่อพิจารณากลุ่มครัวเรือนที่มีหนี้สินพบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 62.87 รองลงมา มีการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ร้อยละ 16.09 ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 13.58 และไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 7.46 ในขณะที่กลุ่มของครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สินพบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 59.48 รองลงมา ไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 15.79 ระดับมหาวิทยาลัย ร้อยละ 13.43 และระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 11.30 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.1)

4.1.8 ชั้นทางเศรษฐกิจของหัวหน้าครัวเรือน

สำหรับชั้นทางเศรษฐกิจหรืออาชีพของหัวหน้าครัวเรือนพบว่าส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือนมีชั้นทางเศรษฐกิจเป็นเสมียน พนักงาน พนักงานขายและให้บริการ ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต ร้อยละ 23.78 รองลงมาได้แก่ ผู้ดำเนินธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร ร้อยละ 20.88 ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ ร้อยละ 18.79 และผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน ร้อยละ 11.68 โดยในกลุ่มของครัวเรือนที่มีหนี้สินพบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีชั้นทางเศรษฐกิจเป็นเสมียน พนักงาน พนักงานขายและให้บริการ ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต ร้อยละ 25.32 รองลงมา คือ ผู้ดำเนินการธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร ร้อยละ 21.15 ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน ร้อยละ 14.19 และผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหาร ร้อยละ 12.47 ในขณะที่กลุ่มของครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สินพบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีชั้นทางเศรษฐกิจเป็นผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ ร้อยละ 31.65 ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าหัวหน้าครัวเรือนในกลุ่มนี้มีข้อจำกัดทางการเงิน คือ หัวหน้าครัวเรือนขาดความน่าเชื่อถือในเรื่องความสามารถในการชำระหนี้ จึงไม่ได้รับอนุมัติสินเชื่อ หรืออาจเป็นกลุ่มคนที่ไม่มีความต้องการกู้ยืม เนื่องจากเป็นกลุ่มผู้ที่ได้รับสวัสดิการจากรัฐ เงินบำนาญ และเก็บดอกผลจากสินทรัพย์ รองลงมาได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนที่มีชั้นทางเศรษฐกิจเป็นเสมียน พนักงาน พนักงานขายและให้บริการ ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต ร้อยละ 20.95 ผู้ดำเนินการธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร ร้อยละ 20.38 และคนงานเกษตรและคนงานทั่วไป ร้อยละ 9.47 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.1)

4.1.9 ชุมชนที่อยู่อาศัย

ครัวเรือนที่ศึกษาในครั้งนี้นี้อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ร้อยละ 59.19 และอาศัยนอกเขตเทศบาล ร้อยละ 40.81 ซึ่งพบว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีสัดส่วนสูงกว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลเล็กน้อย และเมื่อพิจารณากลุ่มครัวเรือนที่มีหนี้สินพบว่า

ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ร้อยละ 55.50 และอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ร้อยละ 44.50 ในขณะที่ครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สินอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ร้อยละ 65.98 ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับครัวเรือนที่มีหนี้สิน แต่มีสัดส่วนสูงกว่าครัวเรือนที่มีหนี้สินเล็กน้อย และยังคงพบว่าครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สินอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ร้อยละ 34.02 ซึ่งน้อยกว่าครัวเรือนที่มีหนี้สินเล็กน้อย (ตารางที่ 4.1)

4.1.10 สภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย

ครัวเรือนที่ใช้ในการศึกษารุ่นนี้ส่วนใหญ่พบว่ามีที่อยู่อาศัยที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของบ้านและที่ดินเองร้อยละ 79.90 รองลงมาได้แก่ มีที่อยู่อาศัยที่ไม่ต้องเสียค่าเช่าร้อยละ 8.55 และเช่าอยู่อาศัยร้อยละ 6.39 เมื่อพิจารณาครัวเรือนในกลุ่มที่มีหนี้สินพบว่าส่วนใหญ่เป็นเจ้าของบ้านและที่ดินร้อยละ 80.94 รองลงมาได้แก่ มีที่อยู่อาศัยที่ไม่ต้องเสียค่าเช่าร้อยละ 8.27 และเช่าอยู่อาศัยร้อยละ 5.68 ในขณะที่กลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สินพบว่าส่วนใหญ่เป็นเจ้าของบ้านและที่ดินร้อยละ 77.99 รองลงมา มีที่อยู่อาศัยที่ไม่ต้องเสียค่าเช่าร้อยละ 9.08 และเช่าอยู่อาศัยร้อยละ 7.70 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.1)

จะเห็นได้ว่ากลุ่มครัวเรือนที่มีหนี้สินจะมีที่พักอาศัยที่ตนเองเป็นเจ้าของบ้านและที่ดินในสัดส่วนสูงกว่าครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สิน จึงอาจเป็นไปได้ว่าหนี้สินของครัวเรือนในกลุ่มนี้อาจเกิดมาจากการซื้อที่ดินและที่อยู่อาศัย

4.1.11 แหล่งที่มาของเงินกู้

ในการเก็บข้อมูลด้านแหล่งที่มาของเงินกู้ซึ่งรวบรวมโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติจะมีการสอบถามแหล่งที่มาของเงินกู้ว่ามาจากแหล่งใดบ้าง และในกรณีที่ครัวเรือนมีแหล่งเงินกู้มากกว่า 1 แหล่ง จะทำการบันทึกเฉพาะแหล่งเงินกู้ส่วนใหญ่เพียง 2 แหล่ง ซึ่งจากการศึกษาพบว่า แหล่งเงินกู้แหล่งแรกที่ครัวเรือนนิยมใช้บริการมากที่สุด คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 33.78 รองลงมาได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง ร้อยละ 20.85 และบุคคลอื่นภายนอกครัวเรือน ร้อยละ 11.53 ตามลำดับ ในขณะที่ธนาคารอาคารสงเคราะห์/ธนาคารออมสิน มีสัดส่วนน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 6.84 (ตารางที่ 4.1)

และในกรณีที่ครัวเรือนมีแหล่งเงินกู้มากกว่า 1 แหล่ง ครัวเรือนนิยมใช้บริการการกู้ยืมจาก กองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง มากที่สุด ร้อยละ 49.51 รองลงมาได้แก่ กู้ยืมจากบุคคลอื่นภายนอกครัวเรือน ร้อยละ 16.46 และสถาบันการเงินและแหล่งเงินทุนอื่น ร้อยละ 13.76 ตามลำดับ ในขณะที่ธนาคารพาณิชย์เป็นแหล่งกู้ยืมที่ครัวเรือนใช้บริการกู้ยืมน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 1.97 ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและคุณสมบัติในด้านศักยภาพของผู้กู้ และความสามารถในการชำระหนี้จึงทำให้ไม่ได้รับอนุมัติสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทั่วไปของครัวเรือน	ไม่มีหนี้สิน	มีหนี้สิน	รวม
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ครัวเรือน)	2,831	5,214	8,045
อายุเฉลี่ยหัวหน้าครัวเรือน (ปี)	54.89	49.58	54.45
จำนวนสมาชิกครัวเรือนที่พึ่งพิงเฉลี่ย (คน)	0.82	1.13	1.02
มูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยของครัวเรือน (บาท)	6,592.83	9,754.74	8,642.08
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (บาท)	11,370.35	14,026.12	13,091.57
เพศของหัวหน้าครัวเรือน (ร้อยละ)			
- เพศชาย	60.19	72.08	67.89
- เพศหญิง	39.81	27.92	32.11
สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน (ร้อยละ)			
- โสด	11.44	4.87	7.18
- สมรส	57.44	77.64	70.53
- หม้าย	25.44	12.89	17.30
- หย่าร้าง	2.54	2.61	2.59
- แยกกันอยู่	3.14	1.99	2.40
ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน (ร้อยละ)			
- ไม่ได้รับการศึกษา	15.79	7.46	10.39
- ระดับประถมศึกษา	59.48	62.87	61.68
- ระดับมัธยมศึกษา	11.30	13.58	12.78
- ระดับมหาวิทยาลัย	13.43	16.09	15.15
ชั้นทางเศรษฐกิจของหัวหน้าครัวเรือน (ร้อยละ)			
- ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน	7.06	14.19	11.68
- ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เช่าที่ดิน	2.51	7.27	5.59
- ผู้ดำเนินการธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร	20.38	21.15	20.88
- ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหาร	7.98	12.47	10.89
- คนงานเกษตรและคนงานทั่วไป	9.47	7.79	8.39
- เสมียน พนักงาน พนักงานขายและให้บริการ	20.95	25.32	23.78
ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต			
- ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ	31.65	11.81	18.79

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของครัวเรือน	ไม่มีหนี้สิน	มีหนี้สิน	รวม
ชุมชนที่อยู่อาศัย (ร้อยละ)			
- ในเขตเทศบาล	65.98	55.50	59.19
- นอกเขตเทศบาล	34.02	44.50	40.81
สภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย (ร้อยละ)			
- เป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน	77.99	80.94	79.90
- เป็นเจ้าของบ้านแต่เช่าที่ดิน	1.87	1.75	1.79
- เป็นเจ้าของบ้านบนที่ดินสาธารณะ	2.23	1.94	2.04
- เช่าซื้อ	0.04	0.67	0.45
- เช่า	7.70	5.68	6.39
- อยู่โดยผู้อื่นเสียค่าเช่าให้	1.10	0.77	0.88
- อยู่โดยไม่ต้องเสียค่าเช่า	9.08	8.27	8.55
แหล่งเงินกู้แหล่งที่ 1 (ร้อยละ)			
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	-	33.78	33.78
- กองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง	-	20.85	20.85
- บุคคลอื่นภายนอกครัวเรือน	-	11.53	11.53
- สหกรณ์ออมทรัพย์ / สวัสดิการของหน่วยงาน	-	10.33	10.33
- สถาบันการเงินและแหล่งเงินทุนอื่น	-	8.75	8.75
- ธนาคารพาณิชย์	-	7.92	7.92
- ธนาคารอาคารสงเคราะห์ / ธนาคารออมสิน	-	6.84	6.84
แหล่งเงินกู้แหล่งที่ 2 (ร้อยละ)			
- กองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง	-	49.51	49.51
- บุคคลอื่นภายนอกครัวเรือน	-	16.46	16.46
- สถาบันการเงินและแหล่งเงินทุนอื่น	-	13.76	13.76
- สหกรณ์ออมทรัพย์ / สวัสดิการของหน่วยงาน	-	9.69	9.69
- ธนาคารอาคารสงเคราะห์ / ธนาคารออมสิน	-	4.41	4.41
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	-	4.20	4.20
- ธนาคารพาณิชย์	-	1.97	1.97

ที่มา : จากผลการศึกษา

4.2 การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ในการศึกษาหาปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจก่อนนี้ของครัวเรือนในภาคเหนือของประเทศไทย จากงานวิจัยอื่น ๆ ซึ่งได้ทำการทบทวนวรรณกรรมไว้ในบทที่ 2 พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการกู้ยืมของครัวเรือนในประเทศรัสเซีย ศึกษาโดย Strebkob (2005) พบว่าปัจจัยด้านอาชีพ ระดับการศึกษา ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยา ภาระดอกเบี้ยจ่าย รายได้ครัวเรือน และสินทรัพย์ครัวเรือน มีผลต่อพฤติกรรมการก่อหนี้ของครัวเรือน ส่วนอุปสงค์หนี้ครัวเรือนในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งศึกษาโดย Crook (2001) พบว่า อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ สินทรัพย์ ระดับการศึกษามีผลต่ออุปสงค์หนี้ครัวเรือน ดังนั้น ในการศึกษาคั้งนี้ก่อนที่จะนำปัจจัยต่าง ๆ เข้าไปทำการประมาณในสมการ จึงได้ทำการทดสอบหาความสัมพันธ์ตัวแปรก่อน แล้วจึงนำตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไปประมาณการในสมการ

ตารางที่ 4.2 แสดงชั้นทางเศรษฐกิจหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามสถานะหนี้สิน

หน่วย : ครัวเรือน

ชั้นทางเศรษฐกิจ	มีหนี้สิน	ไม่มีหนี้สิน	รวม
ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน	740 (78.7)	200 (21.3)	940 (100.0)
ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เช่าที่ดิน	379 (84.2)	71 (15.8)	450 (100.0)
ผู้ดำเนินการธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร	1,103 (65.7)	577 (34.4)	1,680 (100.0)
ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหาร	650 (74.2)	226 (25.8)	876 (100.0)
คนงานเกษตรและคนงานทั่วไป	406 (60.2)	268 (39.8)	674 (100.0)
เสมียน พนักงาน พนักงานขายและให้บริการ ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต	1,320 (69.0)	593 (31.0)	1,913 (100.0)
ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ	616 (40.7)	896 (59.3)	1512 (100.0)
รวม	5,214	2,831	8,045

Pearson chi2 (6) = 593.5342 p -value = 0.000

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บเป็นอัตราร้อยละ

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.2 แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ชั้นทางเศรษฐกิจของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามสถานะหนี้สิน พบว่า ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เช่าที่ดิน มีสัดส่วนจำนวนครัวเรือนที่มีหนี้สูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน และผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหาร ตามลำดับ และเมื่อนำมาหาคำนวณค่าสถิติ Chi-Square พบว่า มีค่าเท่ากับ 593.53 ณ p -value เท่ากับ 0.00 หมายถึงปฏิเสธสมมติฐาน H_0 แสดงว่าตัวแปรชั้นทางเศรษฐกิจกับสถานะหนี้สินมีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 4.3 แสดงระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามสถานะหนี้สิน

หน่วย : ครัวเรือน

ระดับการศึกษาหัวหน้าครัวเรือน	มีหนี้สิน	ไม่มีหนี้สิน	รวม
ไม่ได้รับการศึกษา	389 (46.5)	447 (53.5)	836 (100.0)
ระดับประถมศึกษา	3,278 (66.1)	1,684 (33.9)	4,962 (100.0)
ระดับมัธยมศึกษา	708 (68.9)	320 (31.1)	1,028 (100.0)
ระดับอุดมศึกษา	839 (68.8)	380 (31.2)	1,219 (100.0)
รวม	5,214	2,831	8,045

Pearson chi2 (3) = 141.9460 p -value = 0.000

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บเป็นอัตราร้อยละ

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.3 แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามสถานะหนี้สิน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีสัดส่วนจำนวนครัวเรือนที่มีหนี้สูงที่สุด รองลงมาได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา และระดับประถมศึกษา ตามลำดับ และเมื่อนำมาหาคำนวณค่าสถิติ Chi-Square พบว่า มีค่าเท่ากับ 141.95 ณ p -value เท่ากับ 0.00 หมายถึงปฏิเสธสมมติฐาน H_0 แสดงว่าตัวแปรระดับการศึกษากับสถานะหนี้สินมีความสัมพันธ์กัน

จากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องพบว่าปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายมีผลต่อพฤติกรรมในการกู้ยืมของครัวเรือน ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงมีการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างประเภทค่าใช้จ่ายและสถานะหนี้สินของครัวเรือน

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์จำแนกตามสถานะหนี้สิน

หน่วย : ครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์	มีหนี้สิน	ไม่มีหนี้สิน	รวม
มีค่าใช้จ่าย	1,727 (72.4)	658 (27.6)	2,385 (100.0)
ไม่มีค่าใช้จ่าย	3,487 (61.6)	2,173 (38.4)	5,660 (100.0)
รวม	5,214	2,831	8,045

Pearson chi2 (3) = 85.8656 p -value = 0.000

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บเป็นอัตราร้อยละ

ที่มา : จากการคำนวณ

จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์และสถานะหนี้สินจากตารางที่ 4.4 พบว่า มีค่า Chi-Square เท่ากับ 85.87 และค่า p -value เท่ากับ 0.00 ปฏิเสธสมมติฐาน H_0 แสดงว่าตัวแปรค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์และสถานะหนี้สินมีความสัมพันธ์กัน เมื่อพิจารณาจากครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์พบว่าครัวเรือนที่มีหนี้สินและไม่มีหนี้สินคิดเป็นสัดส่วนประมาณ 7 : 3 ซึ่งสูงกว่าครัวเรือนที่ไม่มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งมีครัวเรือนที่มีหนี้สินและไม่มีหนี้สินคิดเป็นสัดส่วนประมาณ 6 : 4

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าตรวจรักษาพยาบาล ค่าเวชภัณฑ์ และค่าบริการส่วนบุคคลจำแนกตามสถานะหนี้สิน

หน่วย : ครั้วเรือน

ค่าตรวจรักษาพยาบาล ค่าเวชภัณฑ์และค่าบริการส่วนบุคคล	มีหนี้สิน	ไม่มีหนี้สิน	รวม
มีค่าใช้จ่าย	3,678 (67.1)	1,803 (32.9)	5,481 (100.0)
ไม่มีค่าใช้จ่าย	1,536 (59.9)	1,028 (40.1)	2,564 (100.0)
รวม	5,214	2,831	8,045

Pearson chi2 (3) = 39.6857 p -value = 0.000

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บเป็นอัตราร้อยละ

ที่มา : จากการคำนวณ

จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างค่าตรวจรักษาพยาบาล ค่าเวชภัณฑ์ และค่าบริการส่วนบุคคลและสถานะหนี้สินจากตารางที่ 4.5 พบว่า มีค่า Chi-Square เท่ากับ 39.69 และค่า p -value เท่ากับ 0.00 ปฏิเสธสมมติฐาน H_0 แสดงว่าค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าตรวจรักษาพยาบาล ค่าเวชภัณฑ์ และค่าบริการส่วนบุคคลและสถานะหนี้สินมีความสัมพันธ์กัน โดยครั้วเรือนที่มีค่าตรวจรักษาพยาบาล ค่าเวชภัณฑ์ และค่าบริการส่วนบุคคลที่มีหนี้สินและไม่มีหนี้สิน คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับ 7 : 3 ซึ่งสูงกว่าครั้วเรือนที่ไม่มีค่าตรวจรักษาพยาบาล ค่าเวชภัณฑ์ และค่าบริการส่วนบุคคล ที่มีสัดส่วนของครั้วเรือนที่มีหนี้สินและไม่มีหนี้สินเท่ากับ 6 : 4

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาจำแนกตามสถานะหนี้สิน

หน่วย : ครั้วเรือน

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา	มีหนี้สิน	ไม่มีหนี้สิน	รวม
มีค่าใช้จ่าย	2,929 (74.0)	1,029 (26.0)	3,958 (100.0)
ไม่มีค่าใช้จ่าย	2,285 (55.9)	1,802 (44.1)	4,087 (100.0)
รวม	5,214	2,831	8,045

Pearson chi2 (3) = 288.6149 p -value = 0.000

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บเป็นอัตราร้อยละ

ที่มา : จากการคำนวณ

จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาและสถานะหนี้สิน พบว่า มีค่า Chi-Square เท่ากับ 288.62 และค่า p -value เท่ากับ 0.00 ปฏิเสธสมมติฐาน H_0 แสดงว่า ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาและสถานะหนี้สินมีความสัมพันธ์กัน โดยครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาที่มีหนี้สินและไม่มีหนี้สิน คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับ 7 : 3 สูงกว่าครัวเรือนที่ไม่มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา ซึ่งมีสัดส่วนของครัวเรือนที่มีหนี้สินและไม่มีหนี้สินเท่ากับ 6 : 4

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสลากกินแบ่งรัฐบาลและการพนันอื่น ๆ จำแนกตามสถานะหนี้สิน

หน่วย : ครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสลากกินแบ่งรัฐบาล และการพนันอื่น	มีหนี้สิน	ไม่มีหนี้สิน	รวม
มีค่าใช้จ่าย	2,284 (72.5)	866 (27.5)	3,150 (100.0)
ไม่มีค่าใช้จ่าย	2,930 (59.9)	1,965 (40.1)	4,895 (100.0)
รวม	5,214	2,831	8,045

Pearson chi2 (3) = 134.5005 p -value = 0.000

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บเป็นอัตราร้อยละ

ที่มา : จากการคำนวณ

จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสลากกินแบ่งรัฐบาลและการพนันอื่น ๆ กับสถานะหนี้สินจากตารางที่ 4.7 พบว่า มีค่า Chi-Square เท่ากับ 134.50 และค่า p -value เท่ากับ 0.00 ปฏิเสธสมมติฐาน H_0 แสดงว่าค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสลากกินแบ่งรัฐบาลและการพนันอื่น ๆ และสถานะหนี้สินมีความสัมพันธ์กัน โดยครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสลากกินแบ่งรัฐบาลและการพนันอื่น ๆ ที่มีหนี้สินและไม่มีหนี้สิน คิดเป็นสัดส่วนประมาณ 7 : 3 ซึ่งสูงกว่าครัวเรือนที่ไม่มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสลากกินแบ่งรัฐบาลและการพนันอื่น ๆ ซึ่งมีสัดส่วนของครัวเรือนที่มีหนี้สินและไม่มีหนี้สินประมาณ 6 : 4

ตารางที่ 4.8 แสดงภาวะดอกเบี้ยจ่ายจำแนกตามสถานะหนี้สิน

หน่วย : ล้านบาท

ดอกเบี้ยจ่าย	มีหนี้สิน	ไม่มีหนี้สิน	รวม
มีค่าใช้จ่าย	1,949 (98.1)	37 (1.9)	1,986 (100.0)
ไม่มีค่าใช้จ่าย	3,265 (53.9)	2,794 (46.1)	6,059 (100.0)
รวม	5,214	2,831	8,045

Pearson chi2 (3) = 1.3e+03 p -value = 0.000

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บเป็นอัตราร้อยละ

ที่มา : จากการคำนวณ

จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับภาวะดอกเบี้ยจ่ายและสถานะหนี้สินจากตารางที่ 4.8 พบว่า มีค่า Chi-Square เท่ากับ 1,300 และค่า p -value = 0.00 ปฏิเสธสมมติฐาน H_0 แสดงว่าภาวะดอกเบี้ยจ่ายและสถานะหนี้สินมีความสัมพันธ์กัน โดยครัวเรือนที่มีภาวะดอกเบี้ยจ่ายที่มีหนี้สินและไม่มีหนี้สิน คิดเป็นสัดส่วนประมาณ 9 : 1 ซึ่งสูงกว่าครัวเรือนที่ไม่มีภาวะดอกเบี้ยจ่าย ซึ่งมีสัดส่วนของครัวเรือนที่มีหนี้สินและไม่มีหนี้สินประมาณ 5 : 5

ดังนั้น จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะค่าใช้จ่ายประเภทต่าง ๆ ของครัวเรือนกับสถานะหนี้สินของครัวเรือน สรุปได้ว่าครัวเรือนที่มีภาวะค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ค่าตรวจรักษาพยาบาล ค่าเวชภัณฑ์ และค่าบริการส่วนบุคคล ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสลากกินแบ่งรัฐบาลและการพนันอื่น ๆ และภาวะดอกเบี้ยจ่าย จะมีการก่อหนี้โดยมีสัดส่วนสูงกว่าครัวเรือนที่ไม่มีภาวะค่าใช้จ่ายดังกล่าว

4.3 การประมาณการหาปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจก่อหนี้ของครัวเรือนในภาคเหนือของประเทศไทย โดยแบบจำลองโพรบิต (Probit Model)

การประมาณการหาปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจก่อหนี้ครัวเรือนในภาคเหนือของประเทศไทย จากตารางที่ 4.9 พบว่า แบบจำลองมีอิทธิพลต่อโอกาสในการตัดสินใจก่อหนี้ของครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 99% โดยมีค่า Log likelihood เท่ากับ -4,691.91 และเมื่อพิจารณาค่า Pseudo R-Squared พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.1008 อธิบายได้ว่าแบบจำลองนี้

สามารถอธิบายปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจก่อนนี้ของครัวเรือนในภาคเหนือได้ร้อยละ 10.08 ซึ่งเป็นระดับที่พอยอมรับได้

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจก่อนนี้ของครัวเรือนในภาคเหนือ พบว่า โอกาสในการก่อนนี้ของครัวเรือนที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% หรือสูงกว่า คือ 1) ปัจจัยด้านอายุของหัวหน้าครัวเรือน 2) หัวหน้าครัวเรือนที่สมรสแล้ว 3) หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษา 4) หัวหน้าครัวเรือนที่มีชั้นทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เช่าที่ดิน ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน เสมียน พนักงาน พนักงานขายและให้บริการ ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต คนงานเกษตรและคนงานทั่วไป ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหาร และผู้ดำเนินการธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร 5) จำนวนสมาชิกที่พึ่งพิงของครัวเรือน และ 6) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ซึ่งตัวแปรทุกตัวที่กล่าวเป็นปัจจัยทำให้ครัวเรือนมีโอกาสในการตัดสินใจก่อนนี้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นปัจจัยด้านมูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือนที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านมูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือนไม่มีผลต่อโอกาสในการตัดสินใจก่อนนี้ของครัวเรือน

จากการศึกษาตัวแปรด้านอายุของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรเท่ากับ -0.0073 แสดงว่า โอกาสในการตัดสินใจก่อนนี้ของครัวเรือน แปรผกผันกับอายุของหัวหน้าครัวเรือน กล่าวคือ เมื่อหัวหน้าครัวเรือนอายุสูงขึ้นโอกาสในการตัดสินใจก่อนนี้ของครัวเรือนจะลดลง เป็นไปตามทฤษฎีวิถีจักรชีวิต ซึ่งกล่าวไว้ว่าในช่วงต้นของชีวิตยังมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการบริโภคจึงต้องกู้ยืมมาเพื่อใช้บริโภคและสร้างฐานะ ต่อมา เมื่ออายุมากขึ้นมีรายได้มากขึ้น เพียงพอต่อการบริโภคและยังเหลือไว้เก็บออม การก่อนนี้จะลดลง อีกทั้งเมื่อเข้าสู่วัยเกษียณอายุจากการทำงาน ส่วนใหญ่จะมีเงินบำนาญหรือเงินที่สะสมไว้สำหรับใช้ในบั้นปลาย ประกอบกับคุณสมบัติของคนที่อายุมากมีความเสี่ยงต่อการอนุมัติสินเชื่อ ดังนั้น จึงเห็นว่า อายุหัวหน้าครัวเรือนที่สูงขึ้นโอกาสในการตัดสินใจก่อนนี้จึงลดลง

เมื่อพิจารณาด้านสถานภาพการสมรสของหัวหน้าครัวเรือนพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่สมรสแล้ว มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรเท่ากับ 0.3286 แสดงว่าโอกาสในการตัดสินใจก่อนนี้ของครัวเรือนของหัวหน้าครัวเรือนที่สมรสแล้ว สูงกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ยังไม่ได้สมรส ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ หัวหน้าครัวเรือนที่สมรสแล้วมีความต้องการใช้เงินและอยู่ในระหว่างสร้างฐานะ เช่น ซื้อที่อยู่อาศัยเพื่อแยกครอบครัว ซื้อรถยนต์ หรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เกี่ยวกับบุตร จึงมีโอกาสในการตัดสินใจก่อนนี้สูง

จากผลการศึกษาพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษามีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรเท่ากับ 0.3221 แสดงว่าโอกาสในการตัดสินใจก่อนนี้ของครัวเรือน แปรผันตามระดับการศึกษาของ

หัวหน้าครัวเรือน กล่าวคือ หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษา มีโอกาสในการตัดสินใจก่อนนี้ของครัวเรือนสูงกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีการศึกษา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษามีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน มีความเข้าใจในเงื่อนไขการกู้ยืมต่าง ๆ และมีคุณสมบัติที่เอื้ออำนวยที่จะได้รับอนุมัติสินเชื่อ จึงมีโอกาสดังกล่าวก่อนนี้สูงกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีการศึกษา

ในด้านตัวแปรชี้ทางเศรษฐกิจหรืออาชีพของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เช่าที่ดิน มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 1.0639 ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดินมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.8867 เสมียน พนักงาน พนักงานขายและให้บริการ ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.5061 คนงานเกษตรและคนงานทั่วไป มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.4920 ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหาร มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.4480 และผู้ดำเนินการธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.3417 แสดงว่าเมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีชี้ทางเศรษฐกิจเป็นผู้ถือครองทำการเกษตรที่เช่าที่ดิน จะมีโอกาสในการตัดสินใจก่อนนี้สูงที่สุดเมื่อเทียบกับหัวหน้าครัวเรือนที่มีชี้ทางเศรษฐกิจเป็นผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ รองลงมาได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนที่มีชี้ทางเศรษฐกิจเป็นผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน เสมียน พนักงาน พนักงานขายและให้บริการ ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต คนงานเกษตรและคนงานทั่วไป ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหาร และผู้ดำเนินการธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร ตามลำดับ

จำนวนสมาชิกที่พึ่งพิงของครัวเรือน พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.0759 แสดงว่าโอกาสในการตัดสินใจก่อนนี้ของครัวเรือน แปรผันตามจำนวนสมาชิกที่พึ่งพิงของครัวเรือน กล่าวคือ เมื่อจำนวนสมาชิกที่พึ่งพิงของครัวเรือนสูงขึ้น โอกาสในการก่อนนี้ของครัวเรือนจะสูงขึ้นด้วย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากปัจจัยตัวแปรด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.1870 แสดงว่าโอกาสในการตัดสินใจก่อนนี้ของครัวเรือน แปรผันตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน กล่าวคือ เมื่อรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนสูงขึ้น โอกาสในการก่อนนี้ของครัวเรือนจะสูงขึ้นด้วย เนื่องจากผู้กู้เล็งเห็นถึงศักยภาพและความสามารถในการชำระหนี้ จึงทำให้มีโอกาสได้รับอนุมัติสินเชื่อสูง

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นว่าเป็นการอธิบายถึงทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจก่อนนี้ของครัวเรือนในภาคเหนือของประเทศไทย โดยพิจารณาจากการประมาณค่าของแบบจำลองโพรบิต (Probit Model) ซึ่งไม่สามารถบอกขนาดของ

ผลกระทบของตัวแปรอิสระที่มีต่อโอกาสความน่าจะเป็นในการตัดสินใจก่อนนี้ของครัวเรือนในภาคเหนือได้ ดังนั้น เพื่อให้สามารถพิจารณาหาขนาดของผลกระทบหรือโอกาสที่จะเกิดขึ้น จึงมีการหาความสัมพัทธ์โดยวิเคราะห์จากผลกระทบหน่วยสุดท้าย (Marginal Effect) โดยค่าของผลกระทบหน่วยสุดท้ายของตัวแปรเชิงปริมาณ หรือผลกระทบที่เกิดจากตัวแปรต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จากค่าเฉลี่ยของตัวแปรนั้น โดยสมมติให้ตัวแปรอื่นมีค่าคงที่ที่ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างและค่าของผลกระทบหน่วยสุดท้ายของตัวแปรหุ่น คือ ผลกระทบที่ค่าของตัวแปรนั้น ๆ เปลี่ยนจาก 0 ไปเป็น 1 โดยสมมติให้ตัวแปรอื่น ๆ มีค่าคงที่ที่ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.9 ประเมินการหาโอกาสในการตัดสินใจก่อนนี้ของครัวเรือนในภาคเหนือของประเทศไทย โดยแบบจำลอง โพรบิต (Probit Model)

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์	p-value
อายุหัวหน้าครัวเรือน	-0.0073 ***	0.0000
หัวหน้าครัวเรือนสมรสแล้ว	0.3286 ***	0.0000
หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษา	0.3221 ***	0.0000
ชั้นทางเศรษฐกิจ		
- ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน	0.8867 ***	0.0000
- ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เช่าที่ดิน	1.0639 ***	0.0000
- ผู้ดำเนินการธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร	0.3417 ***	0.0000
- ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหาร	0.4480 ***	0.0000
- คนงานเกษตรและคนงานทั่วไป	0.4920 ***	0.0000
- เสมียน พนักงาน พนักงานขายและให้บริการ	0.5061 ***	0.0000
ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต		
(ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจเป็นฐาน)		
จำนวนสมาชิกที่พึ่งพิง	0.0759 ***	0.0000
มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือน (Ln)	0.0021	0.8740
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (Ln)	0.1870 ***	0.0000

Number of Observation = 8,045 Log likelihood = -4,691.91 Pseudo R² = 0.1008

* ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.10$ ** ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.05$ *** ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.01$

ที่มา จากผลการศึกษา

4.4 ประมวลผลการหาค่าสัมประสิทธิ์ โดยวิธี Marginal Effect

จากตารางที่ 4.10 เป็นการหาขนาดของผลกระทบหรือโอกาสความน่าจะเป็นที่ กำหนดการตัดสินใจก่อนนี้ของครัวเรือนในภาคเหนือ ซึ่งสามารถอธิบายค่าผลกระทบหน่วย สุดท้ายของตัวแปรได้ดังนี้

ค่าผลกระทบหน่วยสุดท้ายต่อตัวแปรอายุของหัวหน้าครัวเรือนมีค่าเท่ากับ -0.0027 สามารถอธิบายได้ว่า หากหัวหน้าครัวเรือนมีอายุเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 1 ปี โอกาสความน่าจะเป็นที่ ครัวเรือนจะตัดสินใจก่อนนี้จะลดลงร้อยละ 0.27 ทั้งนี้ เนื่องมาจากทฤษฎีวัฏจักรชีวิตที่ได้กล่าวถึง วงจรชีวิตในการก่อกำเนิดของบุคคลในแต่ละช่วงชีวิต คือ เมื่ออายุยังน้อยจะมีการก่อกำเนิดเพื่อสร้าง ครอบครัว แต่เมื่ออายุมากขึ้น มีทรัพย์สินมากขึ้นและมีรายได้มากขึ้นเพียงพอต่อการบริโภคและ อาจจะไม่เหลือเก็บ จึงทำให้ความจำเป็นในการก่อกำเนิดจะลดลง ประกอบกับศักยภาพและคุณสมบัติใน การได้รับอนุมัติสินเชื่อจะลดลงด้วย จึงทำให้โอกาสความน่าจะเป็นในการตัดสินใจก่อนนี้ลดลง

ค่าผลกระทบหน่วยสุดท้ายต่อตัวแปรสถานภาพการสมรสของหัวหน้าครัวเรือนมีค่า เท่ากับ 0.1230 สามารถอธิบายได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบหัวหน้าครัวเรือนที่ยังไม่ได้สมรสและหัวหน้า ครัวเรือนที่สมรสแล้วจะพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่สมรสแล้ว จะทำให้โอกาสความน่าจะเป็นในการ ตัดสินใจก่อนนี้เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.30 ซึ่งเป็นไปได้ว่าหัวหน้าครัวเรือนที่สมรสแล้วจะมีการสร้าง ครอบครัวใหม่ เช่น ซื้อบ้านหลังใหม่ หรือซื้อรถยนต์ จึงมีโอกาสในการตัดสินใจก่อนนี้สูงกว่า

ค่าผลกระทบหน่วยสุดท้ายต่อตัวแปรการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนมีค่าเท่ากับ 0.1229 สามารถอธิบายได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีการศึกษาและหัวหน้า ครัวเรือนที่มีการศึกษาจะพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษา จะทำให้โอกาสความน่าจะเป็นใน การตัดสินใจก่อนนี้เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.29 หรืออาจกล่าวได้ว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีการศึกษา โอกาสในการตัดสินใจก่อนนี้ของครัวเรือนจะลดลงร้อยละ 12.29 ซึ่งอาจมีสาเหตุจากการเข้าถึง แหล่งเงินทุน และการเข้าใจในเงื่อนไขต่าง ๆ ในการกู้ยืม

ค่าผลกระทบหน่วยสุดท้ายต่อชั้นทางเศรษฐกิจหรืออาชีพของหัวหน้าครัวเรือน สามารถอธิบายได้ว่า สมมติให้ชั้นทางเศรษฐกิจของหัวหน้าครัวเรือนเปลี่ยนแปลงจากผู้ไม่ได้ ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ มาเป็นผู้ถือครองทำการเกษตรที่เช่าที่ดิน จะทำให้โอกาสความน่าจะเป็น ในการตัดสินใจก่อนนี้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 28.37 ซึ่งมีโอกาสสูงที่สุดในการตัดสินใจก่อนนี้ ครัวเรือน และถ้าให้ชั้นทางเศรษฐกิจของหัวหน้าครัวเรือนเปลี่ยนแปลงจากผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิง เศรษฐกิจ มาเป็นผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน จะทำให้โอกาสความน่าจะเป็นในการ ตัดสินใจก่อนนี้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 26.27 ในขณะที่หากสมมติให้ชั้นทางเศรษฐกิจของ หัวหน้าครัวเรือนเปลี่ยนแปลงจากผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจมาเป็นหัวหน้าครัวเรือนที่มีชั้น

ทางเศรษฐกิจเป็นผู้ดำเนินการธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร จะทำให้โอกาสความน่าจะเป็นในการตัดสินใจก่อนนี้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 11.91 ซึ่งมีโอกาสในการตัดสินใจก่อนนี้ครัวเรือนน้อยที่สุด

ค่าผลกระทบหน่วยสุดท้ายต่อตัวแปรจำนวนสมาชิกที่พึ่งพิงมีค่าเท่ากับ 0.0278 สามารถอธิบายได้ว่า หากครัวเรือนมีจำนวนสมาชิกที่พึ่งพิงเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 1 คน โอกาสในการตัดสินใจก่อนนี้ของครัวเรือนจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.78 ทั้งนี้ เนื่องจากจำนวนสมาชิกครัวเรือนที่พึ่งพิงมาก จะมีทำให้มีภาระและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ทำให้รายได้ไม่เพียงพอต่อการบริโภค จึงต้องมีการกู้ยืมมาเพื่อใช้บริโภค จึงทำให้โอกาสในการก่อนนี้จึงสูงตามไปด้วย

ค่าผลกระทบหน่วยสุดท้ายต่อตัวแปรรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนมีค่าเท่ากับ 0.0685 สามารถอธิบายได้ว่า หากครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ยร้อยละ 1 โอกาสความน่าจะเป็นที่ครัวเรือนจะตัดสินใจก่อนนี้จะเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.85 ทั้งนี้ เนื่องมาจากรายได้ที่สูงขึ้นทำให้มีการบริโภคมากขึ้น มีศักยภาพในการกู้ยืมในวงเงินในสูงขึ้น และมีความสามารถในการผ่อนชำระ จึงกู้ยืมมาเพื่อการบริโภคมากขึ้น

จากการวิเคราะห์ค่าผลกระทบหน่วยสุดท้ายพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจก่อนนี้ของครัวเรือนในภาคเหนือ คือ ปัจจัยด้านอายุของหัวหน้าครัวเรือน หัวหน้าครัวเรือนที่สมรสแล้ว หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษา หัวหน้าครัวเรือนที่มีชั้นทางเศรษฐกิจเป็นผู้ถือครองทำการเกษตรที่เช่าที่ดิน จำนวนสมาชิกที่พึ่งพิงของครัวเรือน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน

ตารางที่ 4.10 ประเมินการหาค่าสัมประสิทธิ์ โดยวิธี Marginal Effect

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์	P-value
อายุหัวหน้าครัวเรือน	-0.0027 ***	0.0000
หัวหน้าครัวเรือนสมรสแล้ว	0.1230 ***	0.0000
หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษา ชั้นทางเศรษฐกิจ	0.1229 ***	0.0000
- ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน	0.2627 ***	0.0000
- ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เช่าที่ดิน	0.2837 ***	0.0000
- ผู้ดำเนินการธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร	0.1191 ***	0.0000
- ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหาร	0.1495 ***	0.0000
- คนงานเกษตรและคนงานทั่วไป	0.1612 ***	0.0000
- เสมียน พนักงาน พนักงานขายและให้บริการ	0.1727 ***	0.0000
ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต (ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจเป็นฐาน)		
จำนวนสมาชิกที่พึ่งพิง	0.0278 ***	0.0000
มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือน (Ln)	0.0008	0.8740
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (Ln)	0.0685 ***	0.0000
$y = \text{Pr}(\text{debt}) (\text{predict}) = 0.66008965$		
* ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.10$ ** ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.05$ *** ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.01$		

ที่มา จากผลการศึกษา

4.5 มูลค่าหนี้สินเฉลี่ยจำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม และพฤติกรรมการก่อหนี้ของครัวเรือนในภาคเหนือของประเทศไทย

จากตารางที่ 4.11 เป็นการหามูลค่าหนี้สินเฉลี่ยจำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม และพฤติกรรมการก่อหนี้ของครัวเรือนในภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.5.1 เพศหัวหน้าครัวเรือน

จากผลการศึกษาพบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีหนี้สินเฉลี่ย 189,508 บาท ในขณะที่หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิง มีหนี้สินเฉลี่ย 229,739 บาท ซึ่งหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชายมีมูลค่าหนี้สินเฉลี่ยน้อยกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงเล็กน้อย

4.5.2 อายุหัวหน้าครัวเรือน

หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 41-55 ปี มีมูลค่าหนี้สินเฉลี่ยสูงสุด คือ จำนวน 256,268 บาท รองลงมาเป็นกลุ่มอายุระหว่าง 26-40 ปี มีมูลค่าหนี้สินเฉลี่ย 169,043 บาท อายุระหว่าง 56-70 ปี มีมูลค่าหนี้สินเฉลี่ย 149,327 บาท และหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 25 ปี มีมูลค่าหนี้สินเฉลี่ย 122,926 บาท ในขณะที่หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 71 ปีขึ้นไป มีมูลค่าหนี้สินเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 113,264 บาท ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีวัฏจักรชีวิต ซึ่งกล่าวไว้ว่าเมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีอายุมากขึ้นจะมีหนี้สินลดลง

4.5.3 ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน

ในด้านระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีหนี้สินเฉลี่ยสูงสุด คือ 518,481 บาท รองลงมา เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีหนี้สินเฉลี่ย 372,220 บาท การศึกษาระดับประถมศึกษา มีหนี้สินเฉลี่ย 99,210 บาท และไม่ได้รับการศึกษา มีหนี้สินเฉลี่ย 58,930 บาท ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระดับการศึกษาที่สูงขึ้นมีผลให้มูลค่าหนี้เพิ่มขึ้น ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาสูงขึ้น โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และการเข้าใจเงื่อนไขในการกู้ยืมต่าง ๆ มีมากขึ้นด้วย

4.5.4 สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน

จากผลการศึกษาพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นหม้าย มีหนี้สินเฉลี่ยสูงสุด 253,357 บาท รองลงมา คือ หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นโสด และหัวหน้าครัวเรือนที่สมรสแล้ว ซึ่งมีหนี้สินเฉลี่ยใกล้เคียงกันคือ 195,851 บาท และ 195,708 บาท ตามลำดับ ส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่หย่าร้างมีหนี้สินเฉลี่ย 168,331 บาท

4.5.5 ชั้นทางเศรษฐกิจของหัวหน้าครัวเรือน

ในด้านชั้นทางเศรษฐกิจหรืออาชีพของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหาร มีหนี้สินเฉลี่ยสูงสุด คือ 494,605 บาท รองลงมา หัวหน้าครัวเรือนที่มีชั้นทางเศรษฐกิจเป็นผู้ดำเนินการธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร มีหนี้สินเฉลี่ย 351,720 บาท หัวหน้าครัวเรือนที่มีชั้นทางเศรษฐกิจเป็นเสมียน พนักงาน พนักงานขายและให้บริการ ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต มีหนี้สินเฉลี่ย 117,210 บาท และผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจมีหนี้สินเฉลี่ย 108,672 บาท ในขณะที่หัวหน้าครัวเรือนที่มีชั้นทางเศรษฐกิจเป็นผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดินมีหนี้สินเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 84,665 บาท แสดงว่าชั้นทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นจะส่งผลให้มูลค่าหนี้สูงขึ้นเนื่องจากโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และมีคุณสมบัติซึ่งมีโอกาสในการได้รับความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจในการได้รับอนุมัติสินเชื่อได้ง่าย

4.5.6 จำนวนสมาชิกที่พึงพิง

ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกที่พึงพิง 3-5 คน มีหนี้สินเฉลี่ยสูงสุด คือ 457,187 บาท รองลงมา เป็นครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกที่พึงพิง 6 คนขึ้นไป มีหนี้สินเฉลี่ย 390,550 บาท ในขณะที่ครัวเรือนที่ไม่มีสมาชิกที่พึงพิงเลยจะมีหนี้สินเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 149,195 บาท

4.5.7 ชุมชนที่อยู่อาศัย

ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล มีหนี้สินเฉลี่ย 270,178 บาท ในขณะที่ครัวเรือนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล มีหนี้สินเฉลี่ย 114,128 บาท ซึ่งเป็นไปได้ว่าครัวเรือนที่อาศัยในเขตเทศบาลมีสิ่งจูงใจให้จับจ่ายใช้สอยมากกว่าครัวเรือนที่อาศัยนอกเขตเทศบาล จึงทำให้มีมูลค่าหนี้สินเฉลี่ยสูงกว่าครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาล

4.5.8 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน

จากผลการศึกษาพบว่า ครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 55,001 ขึ้นไป มีหนี้สินเฉลี่ยสูงสุด 1,222,418 บาท รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 45,001-55,000 บาท มีหนี้สินเฉลี่ย 879,342 บาท ในขณะที่ครัวเรือนที่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท มีหนี้สินเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 47,535 บาท ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารายได้ที่สูงขึ้น จะส่งผลให้มีมูลค่าหนี้สินเฉลี่ยสูงขึ้นไปด้วย เนื่องจากเมื่อมีรายได้สูงขึ้น วงเงินที่ได้รับอนุมัติสินเชื่อก็มีโอกาสสูงตามไปด้วย

4.5.9 มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือน

ในด้านมูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือนพบว่า ครัวเรือนที่มีมูลค่าทรัพย์สิน 95,001-140,000 บาท มีหนี้สินเฉลี่ยสูงสุด 1,222,041 บาท รองลงมา คือ ครัวเรือนที่มีมูลค่าทรัพย์สิน 50,001-95,000 บาท มีหนี้สินเฉลี่ย 695,981 บาท และครัวเรือนที่มีมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่ 185,001 บาทขึ้นไป มีหนี้สินเฉลี่ย 626,558 บาท ในขณะที่ครัวเรือนที่มีมูลค่าทรัพย์สินน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท จะมีหนี้สินเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 128,399 บาท

4.5.10 สภาพการครอบครองที่อยู่อาศัยของครัวเรือน

จากผลการศึกษาจะพบว่า ครัวเรือนที่เช่าซื้อที่อยู่อาศัย มีหนี้สินเฉลี่ยสูงสุด 843,059 บาท รองลงมาคือ อยู่โดยไม่ต้องเสียค่าเช่า มีหนี้สินเฉลี่ย 256,691 บาท และครัวเรือนที่อยู่โดยผู้อื่นเสียค่าเช่าให้ มีหนี้สินเฉลี่ย 255,589 บาท ในขณะที่ครัวเรือนที่เป็นเจ้าของบ้านบนที่ดินสาธารณะจะมีหนี้สินเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 43,465 บาท

4.5.11 ค่าใช้จ่ายประเภทต่าง ๆ ของครัวเรือน

สำหรับค่าใช้จ่ายประเภทต่าง ๆ ของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสลากกินแบ่งรัฐบาล และการพนันอื่น ๆ มีหนี้สินเฉลี่ยสูงสุด คือ 263,446 บาท รองลงมา

เป็นครัวเรือนที่มีภาระดอกเบี้ยจ่าย มีหนี้สินเฉลี่ย 237,092 บาท ครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา มีหนี้สินเฉลี่ย 227,793 บาท ครัวเรือนที่มีค่าตรวจรักษาพยาบาล ค่าเวชภัณฑ์และค่าบริการส่วนบุคคล มีหนี้สินเฉลี่ย 204,836 บาท และครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องคัมที่มีแอลกอฮอล์ ครัวเรือนจะมีหนี้สินเฉลี่ย 194,750 บาท ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 มูลค่าหนี้สินเฉลี่ยจำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม และพฤติกรรม การก่อหนี้ของครัวเรือนในภาคเหนือของประเทศไทย

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	มูลค่าหนี้เฉลี่ย (บาท)
เพศหัวหน้าครัวเรือน	
- เพศชาย	189,508
- เพศหญิง	229,739
อายุหัวหน้าครัวเรือน	
- ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 25 ปี	122,926
- อายุ 26-40 ปี	169,043
- อายุ 41-55 ปี	256,268
- อายุ 56-70 ปี	149,327
- อายุตั้งแต่ 71 ปีขึ้นไป	113,264
ระดับการศึกษา	
- ไม่ได้รับการศึกษา	58,930
- ระดับประถมศึกษา	99,210
- ระดับมัธยมศึกษา	372,220
- ระดับอุดมศึกษา	518,481
สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน	
- โสด	195,851
- สมรส	195,708
- หม้าย	253,357
- หย่าร้าง	168,331
- แยกกันอยู่	111,061

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	มูลค่าหนี้เฉลี่ย (บาท)
ชั้นทางเศรษฐกิจหัวหน้าครัวเรือน	
- ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน	84,665
- ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เช่าที่ดิน	92,149
- ผู้ดำเนินการธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร	351,720
- ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหาร	494,605
- คนงานเกษตรและคนงานทั่วไป	44,325
- เสมียน พนักงาน พนักงานขายและให้บริการ	117,210
ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต	
- ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ	108,672
จำนวนสมาชิกที่พึ่งพิง	
- ไม่มีสมาชิกที่พึ่งพิง	149,195
- 1-2 คน	179,235
- 3-5 คน	457,187
- 6 คนขึ้นไป	390,550
ชุมชนที่อยู่อาศัย	
- ในเขตเทศบาล	270,178
- นอกเขตเทศบาล	114,128
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน	
- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	47,535
- 5,001-15,000 บาท	83,246
- 15,001-30,000 บาท	394,254
- 30,001-45,000 บาท	573,662
- 45,001-55,000 บาท	879,342
- ตั้งแต่ 55,001 ขึ้นไป	1,222,418
มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือน	
- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	128,399
- 5,001-50,000 บาท	294,833
- 50,001-95,000 บาท	695,981
- 95,001-140,000 บาท	1,221,041
- 140,001-185,000 บาท	346,067
- ตั้งแต่ 185,001 บาทขึ้นไป	626,558

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	มูลค่าหนี้เฉลี่ย (บาท)
สภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย	
- เป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน	198,777
- เป็นเจ้าของบ้านแต่เช่าที่ดิน	107,360
- เป็นเจ้าของบ้านบนที่ดินสาธารณะ	43,465
- เช่าซื้อ	843,059
- เช่า	146,321
- อยู่โดยผู้อื่นเสียค่าเช่าให้	255,589
- อยู่โดยไม่ต้องเสียค่าเช่า	256,691
ค่าใช้จ่ายประเภทต่าง ๆ	
- ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องคัมที่มีแอลกอฮอล์	194,750
- ค่าตรวจรักษาพยาบาล ค่าเวชภัณฑ์และค่าบริการส่วนบุคคล	204,836
- ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา	227,793
- ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสลากกินแบ่งรัฐบาล และการพนันอื่น ๆ	263,446
- ดอกเบี้ยจ่าย	237,092

ที่มา จากผลการศึกษา

4.6 การประมาณการหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าหนี้ของครัวเรือนในภาคเหนือของประเทศไทย โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square)

การประมาณการหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าหนี้ของครัวเรือนในภาคเหนือของประเทศไทย จากผลการศึกษาดังกล่าว พบว่า แบบจำลองหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าหนี้ของครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 99% เมื่อพิจารณาค่า R-Squared ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.3851 แสดงว่าแบบจำลองนี้สามารถอธิบายอิทธิพลต่อมูลค่าหนี้ของครัวเรือนในภาคเหนือได้ร้อยละ 38.51 ซึ่งเป็นระดับที่ยอมรับได้

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าหนี้ของครัวเรือนในภาคเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 99% 95% และ 90% พบว่า ปัจจัยที่มีระดับความเชื่อมั่น ณ ระดับ 99% ได้แก่ปัจจัยด้าน 1) อายุของหัวหน้าครัวเรือน 2) หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชาย 3) ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนทั้งระดับอุดมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับประถมศึกษา 4) ชั้นทางเศรษฐกิจของหัวหน้าครัวเรือน ประกอบด้วย ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหาร

ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เช่าที่ดิน และผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน 5) จำนวนสมาชิกที่พึงพิง 6) มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือน และ 7) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน

ส่วนปัจจัยที่มีระดับความเชื่อมั่น ณ ระดับ 95% ได้แก่ 1) ชั้นทางเศรษฐกิจของหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเสมียน พนักงาน พนักงานขายและให้บริการ ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต และ 2) ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ส่วนปัจจัยด้านสถานภาพการสมรสของหัวหน้าครัวเรือน พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐาน คือ ไม่มีนัยสำคัญต่อมูลค่าหนี้ของครัวเรือน

ตัวแปรอายุของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรเท่ากับ 0.0405 และอายุของหัวหน้าครัวเรือนยกกำลังสอง มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรเท่ากับ -0.0004 ตามทฤษฎีวัฏจักรชีวิตที่คาดว่าอายุของหัวหน้าครัวเรือนมีลักษณะเป็นรูปพาราโบลา กล่าวคือ มนุษย์เมื่ออายุน้อยมีรายได้น้อยกว่ารายจ่ายจึงมีการกู้ยืมมาเพื่อการบริโภค จนถึงระดับหนึ่งเมื่ออายุเพิ่มขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้นจนมีรายได้มากเพียงพอต่อการบริโภค ไม่มีความจำเป็นต้องกู้ยืมมาบริโภค ระดับการกู้ยืมก็จะลดลงเรื่อย ๆ แสดงว่า หากหัวหน้าครัวเรือนมีอายุสูงขึ้น 1 ปี มูลค่าหนี้สินของครัวเรือนจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.05 จนกระทั่งหัวหน้าครัวเรือนมีอายุ 55.60 ปี ซึ่งเป็นจุดสูงสุดของรูปพาราโบลาจะเป็นจุดที่หัวหน้าครัวเรือนมีหนี้มากที่สุด หลังจากนั้นเมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีอายุสูงขึ้น 1 ปี มูลค่าหนี้สินของครัวเรือนจะลดลงร้อยละ 0.04

ตัวแปรเพศของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชาย มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.1919 แสดงว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชายแปรผันตามมูลค่าหนี้ของครัวเรือน กล่าวคือ หากหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชาย จะทำให้มูลค่าหนี้ของครัวเรือนจะสูงขึ้นร้อยละ 19.19 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตัวแปรระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 1.1975 หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.7284 และหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.3958 แสดงว่าระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็นไปในทิศทางเดียวกับมูลค่าหนี้ครัวเรือน กล่าวคือ เมื่อระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนสูงขึ้น มูลค่าหนี้ของครัวเรือนก็จะสูงขึ้นตามไปด้วย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยระดับการศึกษาที่มีมูลค่าหนี้มากที่สุด ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา รองลงมาได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ระดับประถมศึกษา และไม่ได้รับการศึกษา ตามลำดับ

ตัวแปรชั้นทางเศรษฐกิจของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีชั้นทางเศรษฐกิจเป็นผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหาร มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.4291 หัวหน้าครัวเรือนที่มีชั้นทางเศรษฐกิจเป็นผู้ถือครองทำการเกษตรที่เช่าที่ดิน มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ

0.3659 หัวหน้าครวเรือ่นที่มีชั้นทางเศรษฐกิจเป็นผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.2366 และหัวหน้าครวเรือ่นที่มีชั้นทางเศรษฐกิจเป็นเสมียน พนักงาน พนักงานขายและให้บริการ ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.1652 แสดงว่า หัวหน้าครวเรือ่นที่มีชั้นทางเศรษฐกิจเป็นผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหาร จะมีมูลค่าหนี้สูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเช่าที่ดิน ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ และเสมียน พนักงาน พนักงานขาย และให้บริการ ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต ตามลำดับ

ตัวแปรชุมชนที่อยู่อาศัย พบว่า ครวเรือ่นที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.0937 แสดงว่าชุมชนที่อยู่อาศัยของครวเรือ่นเป็นไปในทิศทางผกผันกับมูลค่าหนี้ครวเรือ่น กล่าวคือ ครวเรือ่นที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลจะมีมูลค่าหนี้ต่ำกว่าครวเรือ่นที่อยู่นอกเขตเทศบาลร้อยละ 9.37 หรืออาจกล่าวได้ว่าครวเรือ่นที่อยู่นอกเขตเทศบาลจะมีมูลค่าหนี้สูงกว่าครวเรือ่นที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตัวแปรจำนวนสมาชิกที่พึ่งพิงของครวเรือ่น พบว่า จำนวนสมาชิกที่พึ่งพิงของครวเรือ่น มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.0704 แสดงว่า เมื่อจำนวนสมาชิกที่พึ่งพิงครวเรือ่นเพิ่มขึ้น 1 คน จะทำให้มูลค่าหนี้ของครวเรือ่นสูงขึ้นร้อยละ 7.04 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ เมื่อครวเรือ่นมีจำนวนสมาชิกที่ต้องพึ่งพิงมาก รายได้ก็ไม่เพียงพอต่อการบริโภคต้องไปกู้หนี้ยืมสินมาใช้จ่าย

ตัวแปรมูลค่าทรัพย์สินของครวเรือ่น พบว่า มูลค่าทรัพย์สินของครวเรือ่น มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.0554 แสดงว่า มูลค่าทรัพย์สินของครวเรือ่นแปรผันตามมูลค่าหนี้ของครวเรือ่น กล่าวคือ เมื่อมูลค่าทรัพย์สินของครวเรือ่นเพิ่มร้อยละ 1 จะทำให้มูลค่าหนี้ของครวเรือ่นจะสูงขึ้นร้อยละ 0.0554 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตัวแปรรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครวเรือ่น พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครวเรือ่น มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.7965 แสดงว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครวเรือ่นแปรผันไปตามมูลค่าหนี้ครวเรือ่น กล่าวคือ เมื่อรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครวเรือ่นเพิ่มร้อยละ 1 จะทำให้มูลค่าหนี้ของครวเรือ่นจะสูงขึ้นร้อยละ 0.7965

ส่วนตัวแปรด้านสถานภาพสมรสของหัวหน้าครวเรือ่นพบว่า ไม่มีนัยสำคัญต่อมูลค่าหนี้ของครวเรือ่น ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.12 ประมาณการหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าหนี้ของครัวเรือนในภาคเหนือของประเทศไทย
โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square : OLS)

ตัวแปรตาม : Lnมูลค่าหนี้สิน

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์	P-value
อายุหัวหน้าครัวเรือน	0.0405 ***	0.0000
อายุหัวหน้าครัวเรือนยกกำลังสอง	-0.0004 ***	0.0000
เพศชาย	0.1919 ***	0.0000
หัวหน้าครัวเรือนสมรสแล้ว	0.0162	0.7670
ระดับการศึกษา		
- ประถมศึกษา	0.3958 ***	0.0000
- มัธยมศึกษา	0.7284 ***	0.0000
- อุดมศึกษา	1.1975 ***	0.0000
(ไม่ได้รับการศึกษาเป็นฐาน)		
ชั้นทางเศรษฐกิจ		
- ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน	0.2366 ***	0.0010
- ผู้ถือครองทำการเกษตรที่เช่าที่ดิน	0.3659 ***	0.0000
- ผู้ดำเนินการธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร	0.1093	0.1080
- ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหาร	0.4291 ***	0.0000
- คนงานเกษตรและคนงานทั่วไป	-0.1128	0.1800
- เสมียน พนักงาน พนักงานขายและให้บริการ	-0.1652 **	0.0110
ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต		
(ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจเป็นฐาน)		
ชุมชนที่อยู่อาศัย : ในเขตเทศบาล	-0.0937 **	0.0160
จำนวนสมาชิกที่พึ่งพิง	0.0704 ***	0.0000
มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือน (Ln)	0.0554 ***	0.0000
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (Ln)	0.7965 ***	0.0000

Number of Observation = 5,214 R-squared = 0.3851 Adj R-squared = 0.3831

* ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.10$ ** ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.05$ *** ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.01$

ที่มา จากผลการศึกษา

จากผลการศึกษาที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า จากการศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม และการก่อหนี้ของครัวเรือนในภาคเหนือของประเทศไทยพบว่า ครัวเรือนที่มีหนี้สิน หัวหน้าครัวเรือนมีอายุเฉลี่ย 49.58 ปี มีจำนวนสมาชิกที่พึ่งพิงเฉลี่ย 1.13 คน มูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 9,754.74 บาท และครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 14,026.12 บาท หัวหน้า

ครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สมรสแล้ว มีการศึกษา มีการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด มีชั้นทางเศรษฐกิจเป็นเสมียน พนักงาน พนักงานขายและให้บริการ ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของบ้านและที่ดินเอง ซึ่งครัวเรือนที่มีหนี้สินมีสัดส่วนสูงกว่าครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สิน ส่วนครัวเรือนที่มีหนี้สินที่มีที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีสัดส่วนสูงกว่าครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สิน ในด้านของแหล่งเงินกู้ที่ครัวเรือนกู้ยืมมากที่สุด คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร และในกรณีที่มีแหล่งเงินกู้มากกว่า 1 แหล่ง แหล่งเงินกู้แหล่งที่ 2 ที่ครัวเรือนกู้ยืมมากที่สุด คือ กองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง

การหาปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจก่อนนี้ของครัวเรือนในภาคเหนือ พบว่า ถ้าหัวหน้าครัวเรือนมีอายุสูงขึ้น โอกาสในการตัดสินใจก่อนนี้ของครัวเรือนจะลดลง ในขณะที่หัวหน้าครัวเรือนที่สมรสแล้ว มีการศึกษา เป็นผู้ถือครองทำการเกษตรที่เช่าที่ดิน จำนวนสมาชิกที่พึ่งพิง และครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูง ล้วนแต่เป็นปัจจัยที่ทำให้ครัวเรือนมีโอกาสในการตัดสินใจก่อนนี้เพิ่มขึ้น

ในส่วนของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าหนี้ของครัวเรือนในภาคเหนือ พบว่า อายุหัวหน้าครัวเรือน หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชาย หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหาร อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล จำนวนสมาชิกที่พึ่งพิง มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ล้วนแต่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าหนี้ของครัวเรือนในภาคเหนือ